

32000L0052

L 193/75

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

2000 7 29

KOMISIJOS DIREKTYVA 2000/52/EB

2000 m. liepos 26 d.

iš dalies keičianti Direktyvą 80/723/EEB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybinių įmonių skaidrumo

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 86 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos direktyva 80/723/EEB ⁽¹⁾ su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Direktyva 93/84/EEB ⁽²⁾, reikalauja, jog valstybės narės užtikrintų, kad finansiniai santykiai tarp valdžios institucijų ir valstybinių įmonių būtų skaidrūs. Direktyva 80/723/EEB reikalauja, kad valstybės narės saugotų tam tikrą finansinę informaciją ir pateiktų ją Komisijai jos prašymu, tuo tarpu kita informacija turi būti teikiama metinėse ataskaitose.
- (2) Įvairūs ekonomikos sektoriai, kuriems praityje buvo būdingos nacionalinės, regioninės ar vietinės monopolijos, buvo arba yra visiškai ar iš dalies atveriami konkurencijai taikant Sutarties nuostatas arba pagal valstybių narių ir Bendrijos nustatytas taisykles. Šis procesas išryškino užtikrinimo, kad Sutartimi nustatytos konkurencijos taisyklės būtų teisingai ir veiksmingai taikomos šiuose sektoriuose, svarbą, ir ypač kad nebūtų piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, kaip apibrėžta Sutarties 82 straipsnyje, ir valstybės pagalba, kaip apibrėžta 87 straipsnyje, nebent tai būtų suderinama su bendrąja rinka nepažeidžiant galimo Sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymo.
- (3) Tokiuose sektoriuose valstybės narės dažnai suteikia tam tikroms įmonėms specialiąsias ar išimtinės teises arba moka ar skiria kitos rūšies kompensacijas tam tikroms įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas. Šios įmonės dažnai konkuruoja su kitomis įmonėmis.
- (4) Pagal Sutarties 86 straipsnio 2 ir 3 dalis valstybės narės, iš esmės, turi patikėti tam tikroms įmonėms teikti valstybių narių apibrėžtas bendros ekonominės svarbos paslaugas, o Komisija yra atsakinga už tinkamą minėto straipsnio nuostatų taikymą.
- (5) Pagal Sutarties 86 straipsnio 1 dalį, valstybinėms įmonėms bei įmonėms, kurioms valstybės narės suteikia specialias arba išimtinės teises, valstybės narės nepriima naujų teisės

aktų ir nepalieka galiojančiųjų, prieštaraujančių Sutarties taisyklėms. Sutarties 86 straipsnio 2 dalis taikoma įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas. Sutarties 86 straipsnio 3 dalis reikalauja, kad Komisija užtikrintų 86 straipsnio nuostatų taikymą ir prireikus leistų valstybėms narėms skirtas atitinkamas direktyvas arba priimtų sprendimus. Aiškinamosios prie Sutarties pridėto Protokolo dėl viešojo transliavimo sistemos valstybėse narėse nuostatos nustato, kad Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties nuostatos neturi pažeisti valstybių narių kompetencijos numatyti finansavimą valstybiniam transliuotojui tiek, kiek toks finansavimas skiriamas transliuojančioms organizacijoms, esant valstybės narės paskirtiems, apibrėžtiems ir organizuojamiems viešųjų paslaugų teikimo įgaliojimams, ir tiek, kiek toks finansavimas nepaveikia prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje taip, kad tai prieštarautų bendriesiems interesams, tuo pačiu metu atsižvelgiant į tos viešosios paslaugos teikimo įgaliojimų vykdymą. Kad užtikrintų Sutarties 86 straipsnio nuostatų taikymą, Komisija turi turėti reikiamą informaciją. Tai reikalauja apibrėžti skaidrumo užtikrinimo sąlygas.

- (6) Konkurencijos taisyklių, ir ypač Sutarties 86 straipsnio taikymą, gali apsunkinti sudėtingos situacijos, susijusios su įvairiomis valstybinių bei privačių įmonių, kurioms suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, formomis, taip pat ir su veiklos rūšimis, kuriomis gali užsiimti viena įmonė, taip pat su skirtingu rinkos liberalizavimo įvairiose valstybėse narėse lygiu. Todėl būtina, kad valstybės narės ir Komisija turėtų išsamius duomenis apie tokių įmonių vidaus finansinę ir organizacinę struktūrą, ypač apie atskiras ir patikimas sąskaitas, skirtas kiekvienai įmonės veiklos rūšiai. Tokia informacija ne visada prieinama arba ne visada pakankamai išsamiai ar patikimai.
- (7) Tokios sąskaitos turėtų parodyti įvairių veiklos rūšių skirtumus, su kiekviena veiklos rūšimi susijusias išlaidas ir įplaukas bei sąnaudų ir įplaukų paskirstymo metodus. Tokios atskiros sąskaitos, viena vertus, turi būti produktams ar paslaugoms, kurių atžvilgiu valstybė narė yra suteikusi specialiąsias arba išimtinės teises arba yra patikėjusi įmonei teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, ir, kita vertus, kiekvienam produktui ar paslaugai, su kuriuo yra susijusi įmonės veikla. Įpareigojimas atskirti sąskaitas netaikomas įmonėms, kurių veikla apsiriboja bendros ekonominės svarbos paslaugų teikimu ir kurios neužsiima jokia kita veikla, išėmiančia už bendros ekonominės svarbos paslaugų teikimo ribų. Nėra būtina reikalauti sąskaitų

⁽¹⁾ OL L 195, 1980 7 29, p. 35.

⁽²⁾ OL L 254, 1993 10 12, p. 16.

atskyrimo bendros ekonominės svarbos paslaugų arba specialiųjų arba išimtinių teisių srityse, tai taip pat nėra būtina išlaidų ir įplaukų tarp šitų paslaugų ir produktų ir likusių bendros ekonominės svarbos paslaugų arba specialiųjų arba išimtinių teisių paskirstymui.

- (8) Reikalavimas, kad valstybės narės užtikrintų, jog atitinkamos įmonės turėtų tokias atskiras sąskaitas, yra efektyviausias būdas pasiekti, kad tokioms įmonėms būtų teisingai ir veiksmingai taikomos konkurencijos taisyklės. Komisija yra priėmusi Komunikatą dėl Europos interesams bendros svarbos paslaugų ⁽¹⁾, kuriame pabrėžiama jų svarba. Būtina atsižvelgti į tam tikrų sektorių, kurie gali būti susiję su bendros svarbos paslaugomis, tvirtos atitinkamų įmonių padėties rinkoje ir liberalizuojamuose sektoriuose atsirandančios konkurencijos pažeidžiamumo svarbą. Laikantis proporcingumo principo ir norint pasiekti pagrindinį skaidrumo tikslą yra būtina ir tinkama nustatyti tokių atskirų sąskaitų tvarkymo taisykles. Ši direktyva apsiriboja tuo, kas yra būtina norint įgyvendinti Sutarties 5 straipsnio trečiojoje pastraipoje išdėstytus tikslus.

- (9) Bendrijos priimtose nuostatos tam tikrų sektorių atžvilgiu reikalauja, kad valstybės narės ir tam tikros įmonės tvarkytų atskiras sąskaitas. Būtina užtikrinti vienodų sąlygų taikymą visai ekonominei veiklai visoje Bendrijoje ir taikyti atskirų sąskaitų reikalavimą visomis panašiomis situacijomis. Ši direktyva neturėtų pakeisti specialių taisyklių, nustatytų tam pačiam tikslui kitose Bendrijos nuostatose, ir neturėtų būti taikoma įmonių, kurioms taikomos pastarosios nuostatos, veiklai.

- (10) Atsižvelgiant į ribotą galimą poveikį konkurencijai ir siekiant išvengti per didelės administracinės naštos, šiuo metu nėra būtina reikalauti, kad įmonės, kurių bendra grynoji apyvarta yra mažesnė nei 40 milijonų eurų per metus, tvarkytų atskiras sąskaitas. Atsižvelgiant į ribotą galimą poveikį valstybių narių prekybai, šiuo metu nebūtina reikalauti atskirų tam tikrų kategorijų paslaugų teikimo sąskaitų. Ši direktyva turi būti taikoma nepažeidžiant jokių kitų taisyklių, nustatančių valstybių narių informacijos teikimą Komisijai.

- (11) Tais atvejais, kai taikant atvirą, skaidrią ir nediskriminuojančią procedūrą tam tikram laikotarpiui yra nustatyta kompensacija už bendros ekonominės svarbos paslaugų

teikimą, šiuo metu nėra būtina reikalauti, jog tokios įmonės tvarkytų atskiras sąskaitas.

- (12) Sutarties 295 straipsnis nustato, kad Sutartis jokia būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą. Taikant konkurencijos taisykles neturi būti nepagrįstos diskriminacijos tarp valstybinių bei privačių įmonių. Ši direktyva taikoma ir valstybinėms, ir privačioms įmonėms.
- (13) Valstybių narių administracinės teritorinės struktūros skiriasi. Ši direktyva turi apimti kiekvienos valstybės narės visų lygių valdžios institucijas.
- (14) Todėl Direktyva 80/723/EEB atitinkamai pakeičiama,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyva 80/723/EEB iš dalies keičiama taip:

- 1) pavadinimas pakeičiamas taip:

„1980 m. birželio 25 d. Komisijos direktyva 80/723/EEB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybinių įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse“;

- 2) 1 ir 2 straipsniai pakeičiami taip:

„1 straipsnis

1. Valstybės narės pagal šią Direktyvą užtikrina finansinių santykių tarp valdžios institucijų ir valstybinių įmonių skaidrumą, kad būtų gerai žinoma apie:

- viešąsias lėšas, kurias valdžios institucijos tiesiogiai skiria atitinkamoms valstybinėms įmonėms;
- viešąsias lėšas, kurias valdžios institucijos skiria per valstybinių įmonių tarpininkus arba finansų įstaigas;
- faktinį šių viešųjų lėšų panaudojimą.

2. Nepažeisdamos Bendrijos nustatytų specialiųjų nuostatų, valstybės narės užtikrina, kad bet kurios įmonės, privalančios tvarkyti atskiras sąskaitas, finansinė ir organizacinė struktūra būtų teisingai atspindėta atskirais sąskaitomis, kad būtų gerai žinoma apie:

- įvairių veiklos rūšių išlaidos ir įplaukos;
- išlaidų ir įplaukų priskyrimo įvairioms veiklos rūšims metadais.

⁽¹⁾ OL C 281, 1996 9 26, p. 3.

2 straipsnis

1. Šioje direktyvoje:

- a) „valdžios institucijos“ — tai visos valdžios institucijos, įskaitant valstybės ir regiono, vietos valdžios ir visas kitas teritorines institucijas;
- b) „valstybinė įmonė“ — tai bet kuri įmonė, kuriai valdžios institucijos tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką dėl to, kad yra jos savininkės, dėl finansinio dalyvavimo įmonėje arba dėl to, kad tai numato įmonių veiklą reglamentuojančios taisyklės;
- c) „valstybinės įmonės, savo veiklą vykdančios gamybos sektoriuje“ — tai visos įmonės, kurių pagrindinė veikla, t. y. veikla, kuriai tenka ne mažiau kaip 50 % visos metinės apyvartos, yra gamyba. Tai įmonės, kurių veikla priskiriama NACE (1 perž.) klasifikacijos D skyriui „Gamyba“ (DA poskyriui iki DN poskyrio įskaitytinai) (*);
- d) „įmonė, privalanti tvarkyti atskiras sąskaitas“ — tai bet kuri įmonė, turinti specialiąją arba išimtinę teisę, valstybės narės suteiktą pagal Sutarties 86 straipsnio 1 dalį, arba įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą pagal Sutarties 86 straipsnio 2 dalį ir kuri dėl to gauna bet kurios formos valstybės pagalbą, įskaitant negrąžintą paskolą, paramą ar kompensaciją, ir kuri atlieka ir kitą veiklą;
- e) „įvairios veiklos rūšys“ — tai, viena vertus, visi produktai ir paslaugos, kurių atžvilgiu įmonei suteikta specialioji arba išimtinė teisė, arba visos įmonei patikėtos bendros ekonominės svarbos paslaugos, ir, kita vertus, kiekvienas kitas atskiras produktas arba paslauga, su kuriuo yra susijusi įmonės veikla;
- f) „išimtinės teisės“ — tai teisės, kurias valstybė narė suteikia vienai įmonei bet kuriuo įstatymu ar kitu teisės aktu, paliekant jai teisę teikti tam tikrą paslaugą ar užsiimti tam tikra veikla nurodytoje geografinėje zonoje;
- g) „specialiosios teisės“ — tai teisės, valstybė narės suteikiamos ribotam įmonių skaičiui bet kuriuo įstatymu ar kitu teisės aktu, kuriuo nurodytoje geografinėje zonoje:

— tokių įmonių, įgaliotų teikti tam tikrą paslaugą ar užsiimti tam tikra veikla, skaičius apribojamas iki dviejų ar daugiau, kitaip nei taikant objektyvius, proporcingus ir nediskriminacinius kriterijus, arba

— kelios konkuruojančios įmonės įgaliojamos teikti tam tikrą paslaugą ar užsiimti tam tikra veikla, kitaip nei taikant minėtus kriterijus, arba

— bet kuriai įmonei ar įmonėms, kitaip nei taikant minėtus kriterijus, suteikiamas bet kuris teisinis ar priežiūros pranašumas, kuris žymiai paveikia bet kurios

kitos įmonės galimybę teikti tokią pačią paslaugą ar užsiimti tokia pačia veikla toje pačioje geografinėje zonoje iš esmės tolygiomis sąlygomis.

2. Preziumuojama, kad dominuojanti valdžios institucijų įtaka yra tada, kai minėtosios institucijos tiesiogiai arba netiesiogiai įmonėje:

- a) turi didžiąją dalį įmonės pasirašyto kapitalo arba
- b) kontroliuoja didžiąją dalį su įmonės išleistomis akcijomis susijusių balsų; arba
- c) gali paskirti daugiau kaip pusę įmonės administracijos, valdymo arba priežiūros tarnybos narių.

(*) OL L 83, 1993 4 3, p. 1.“;

3) 3 straipsnyje „1 straipsnis“ pakeičiamas „1 straipsnio 1 dalis“;

4) įterpiamas 3a straipsnis:

„3a straipsnis

1. Siekdamos užtikrinti 1 straipsnio 2 dalyje minimą skaidrumą, valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekviena įmonė, privalanti tvarkyti atskiras sąskaitas:

- a) atskirtų vidaus sąskaitas pagal įvairias veiklos rūšis;
- b) teisingai paskirstytų visas išlaidas ir įplaukas pagal nuosekliai taikomos ir objektyviai pagrįstus savikainos apskaitos principus;
- c) būtų aiškiai nustačiusi savikainos apskaitos principus, pagal kuriuos tvarkomos atskiros sąskaitos.

2. 1 dalies nuostatos taikomos tik veiklai, kuriai netaikomos specialiosios Bendrijos nuostatos, ir nedaro jokio poveikio valstybių narių įsipareigojimams arba prievolėms, atsirandančioms iš Sutarties ar tokių specialiųjų nuostatų.“;

5) 4 ir 5 straipsniai pakeičiami taip:

„4 straipsnis

1. Kiek tai susiję su 1 straipsnio 1 dalimi, ši direktyva netaikoma finansiniams santykiams tarp valdžios institucijų ir:

a) valstybinių įmonių, kai jie siejasi su paslaugomis, kurių teikimas negali turėti pakankamai didelės įtakos prekybai tarp valstybių narių;

b) centrinių bankų;

c) valstybinių kredito įstaigų, kai jie siejasi su viešųjų lėšų indėliais, kuriuos valdžios institucijos padėjo į tokias kredito institucijas įprastomis komercinėmis sąlygomis;

d) valstybinių įmonių, kurių bendroji metinė grynoji apyvarta dvejų ataskaitinių metų laikotarpiu iki metų, kuriais buvo skirtos ar panaudotos 1 straipsnio 1 dalyje minimos lėšos, buvo mažesnė kaip 40 milijonų eurų. Tačiau valstybinėms kredito įstaigoms atitinkama riba yra balansinė 800 milijonų eurų suma.

2. Kiek tai susiję su 1 straipsnio 2 dalyje minimu skaidrumu, ši direktyva netaikoma:

a) įmonėms, teikiančioms paslaugas, kurių teikimas negali turėti pakankamai didelės įtakos prekybai tarp valstybių narių;

b) įmonėms, kurių bendroji metinė grynoji apyvarta dvejų ataskaitinių metų laikotarpiu iki metų, kuriais ji turėjo specialiąją arba išimtinę teisę, valstybės narės suteiktą pagal Sutarties 86 straipsnio 1 dalį, arba kuriais jai buvo patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą pagal Sutarties 86 straipsnio 2 dalį, yra mažesnė kaip 40 milijonų eurų; tačiau valstybės kredito įstaigoms atitinkama riba yra balansinė 800 milijonų eurų suma;

c) įmonėms, kurioms buvo patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas pagal Sutarties 86 straipsnio 2 dalį, jeigu taikant atvirą, skaidrią ir nediskriminuojančią procedūrą tam tikram laikotarpiui yra skirta kurios nors rūšies valstybės pagalba, įskaitant negrąžintą paskolą, paramą ar kompensaciją.

5 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad Komisija informacija apie 1 straipsnio 1 dalyje minimus finansinius santykius gali naudoti penkerius metus po pabaigos finansinių metų, kuriais atitinkamoms valstybinėms įmonėms buvo skirtos. Tačiau jeigu tos pačios lėšos yra naudojamos vėlesniais finansiniais metais, penkerių metų terminas prasideda nuo tų finansinių metų pabaigos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad Komisija informacija apie 1 straipsnio 2 dalyje minimą įmonių finansinę ir organizacinę struktūrą gali naudoti penkerius metus po pabaigos tų finansinių metų, su kurias ta informacija yra susijusi.

3. Valstybės narės pateikia Komisijai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją kartu ir reikiamą aiškinamojo pobūdžio informaciją, ypač susijusią su siekiamais tikslais, jeigu Komisija mano, kad tokia informacija yra būtinai reikalinga.“;

6) 5a straipsnio 3 dalyje „ekiu“ pakeičiamas „euru“;

7) 6 straipsnio 1 dalyje „5 straipsnio 2 dalis“ pakeičiama „5 straipsnio 3 dalis“.

2 straipsnis

Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip iki 2001 m. liepos 31 d., įgyvendina šią direktyvą. Jos apie tai nedelsdamos praneša Komisijai.

Direktyvos 80/723/EEB 1 straipsnio 2 dalis su pakeitimais, padarytais šia direktyva, įsigalioja nuo 2002 m. sausio 1 d.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

3 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

4 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2000 m. liepos 26 d.

Komisijos vardu

Mario MONTI

Komisijos narys